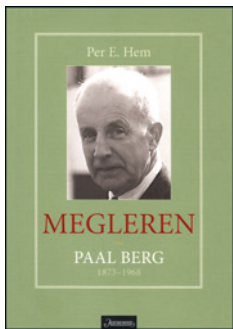

En høvdingsaga

Per E. Hem

Megleren

Paal Berg 1873–1968. 868 s, ill.
Oslo: Aschehoug, 2012. Pris NOK 499
ISBN 978-82-03-23427-9

Knappt noen norsk embetsmann har hatt så stor betydning og prestisje, det være seg internasjonalt eller nasjonalt, som Paal Berg. Han er omtalt i en rekke historiske arbeider og biografier over samtidige nordmenn, men dette er første gangen hans eget liv og karriere blir gjenstand for en omfattende gransking og beskrivelse.

Interessen for Paal Berg er nok først og fremst knyttet til hans posisjon som Hjemmefrontens leder under den tyske okkupasjonen, men han var også høyesterettsjustitiarius i en lang periode. Han var også arbeidsrettens far, riksmeklingsmann, fremtredende medlem av ILOs organer, førte fiskerigrænsetvisten med England til et gunstig resultat for Norge ved domstolen i Haag, og han var både justis- og sosialminister i to Venstre-regjeringer fra 1920–25. Han var tilhenger av brenne- og hetvinsforbudet og på mange vis Vinmonopolets far. Hans biograf, Per Hem, har for øvrig to meget interessante artikler i siste julenummer av Tidsskriftet om de norske legenes holdning til brennevinsforbudet (1, 2).

Det mest imponerende ved Hems biografi er det kolossale grunnlagsmaterialet han må ha gått gjennom. Boken har da også et meget godt note-, litteratur- og personregister. På mange vis er også stoffmengden bokens svakhet. For den som ønsker en rask orientering om Bergs innsats på de viktigste områdene, er boken nesten ugjenomtrengelig. Hvis man derimot ønsker å konsentrere seg om et område, blir den kolossale detaljrikdommen usedvanlig nyttig.

Fremstillingen er uvanlig godt dokumentert og blir heller ikke ensidig fordi Hem også har et kritisk blikk på sin hovedperson. For norsk krigs- og etterkrigshistorie vil denne boken måtte bli et viktig referanseverk. Det gjelder både de noe kaotiske forholdene rundt forhandlingene med tyskerne i 1940–41 og opprettelsen av Administrasjonsrådet, dannelsen av «Kretsen» som – noe selvbestalt – ble Hjemmefrontens ledelse og Bergs mislykkede forsøk på å danne samlingsregjering like etter frigjøringen.

Forfatteren redegjør i detalj for alle Bergs mangehånde bidrag til norsk samfunnsutvikling. Han trekker også frem de kritiske røstene og Bergs feider med høyesterettsdommer T. Bonnevie og odelsingspresident C.J. Hambro. Begge disse herrerne synes å ha vært ledet av en viss misunnelse over den suksessen Berg hadde på alle de feltene hvor han bidro. Bergs familiehistorie blir grundig gjort rede for, og fra Bergs eldre dager får vi også detaljert beskrevet en kjærlighetshistorie med en dansk-finsk diplomatfrue. I det hele er detaljrikdommen det mest problematiske: Det er begrenset hvilken interesse snøfestninger i hovedpersonens fødeby, Hammerfest, og prisen på jusstudentens julesko har for ettertiden.

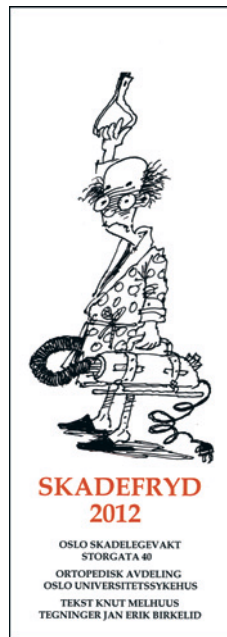
Ut over dette er denne biografien et monument i norsk historisk skriving. Fire seksjoner med tidsbestemte og tekstede fotografier bidrar også til den store verdien. At kollega Kristian Kristiansen blir kalt Kristensen får stå for dårlig korrekturlesing.

Ragnar Stien
Oslo

Litteratur

1. Hem PE, Hem E. Et regelverk fullt av smutthull – legenes reseptrett i forbudstiden 1916–26. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 2636–40.
2. Hem PE, Hem E. «Tør virkelig en læge vove at negte en patient kognak?!» – legenes reseptforskrivning i forbudstiden 1916–26. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 2641–5.

Skadefryd?

Knut Melhuus

Skadefryd 2012

53 s, ill. Oslo: Oslo skadelegevakt, 2012.

Skadefryd 2012 er en upretensiøs samling av dikt opprinnelig presentert ved Oslo skadelegevakt for, ifølge forfatteren, «å muntre opp stemningen på et sykehus med voldsomme voksesmerter». Diktene presenteres ukesvis sammen med et skråblikk på siste ukes begivenheter eller en anonymisert omtale av hendelsen som inspirerte diktet. Jan Erik Birkelid har laget morsomme illustrasjoner til flere av diktene.

Tekstkvaliteten spenner fra det banale til det nesten geniale. Tema for diktene bærer ofte preg av hensikten, som synes å være å få leger og medarbeidere til å le før helgen. Noen av tekstene er gode observasjoner og kommentarer som potensielt kan nå et større publikum. Jeg har tatt meg selv i å humre over noen av tekstene i flere dager etter at diktsamlingen ble lest.

Likevel, hensikten med å samle disse diktene i en bokutgivelse er noe uklart. For den som er på jakt etter et morsomt innslag i en tale eller noe til å løse opp stemningen med i en lunsjpause, er det sikkert ett og annet å hente. Samlingen har imidlertid ett grunnleggende problem, og det kikker frem allerede i tittelens tvetydighet, som antyder ikke bare gleden ved å jobbe på en skadelegevakt. Tittelen kan like gjerne peke mot den tradisjonelle forståelsen av ordet: glede over andres skade. I samlingen finnes det dikt som passer under begge disse forståelsene, og noen av tekstene bør derfor brukes med forsiktighet utenfor legekretser.

Ingrid H. Johansen

Nasjonalt kompetansesenter for legevaktsmedisin